

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Filipa a soudců Jaroslava Fenyka (soudce zpravodaje) a Radovana Suchánka o ústavní stížnosti stěžovatelky **R. W. Č.**, zastoupené JUDr. Filipem Matoušem, advokátem sídlem Lazarská 11/6, Praha 2, proti rozsudku **Nejvyššího soudu** ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, ve spojení s opravným usnesením ze dne 7. 6. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-737, a proti rozsudku **Krajského soudu v Praze** ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, za účasti Nejvyššího soudu a Krajského soudu v Praze, jako účastníků řízení, a 1) M. F., 2) obchodní společnosti Česká pojišťovna, a. s., sídlem Spálená 75/16, Praha 1, a 3) obchodní společnosti OK-BE spol. s r. o., sídlem Masnerova 102, Nový Knín, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

- I. **Výrokem I. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, ve spojení s opravným usnesením ze dne 7. 6. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-737, a výrokem I. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. **Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, ve spojení s opravným usnesením ze dne 7. 6. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-737, výroky I., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII. a XIII. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, a usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, č. j. 30 Co 344/2013-745, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, se ruší.**
- III. **Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.**
- IV. **Náhrada nákladů zastoupení před Ústavním soudem se vedlejšímu účastníku 3) nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Rekapitulace ústavní stížnosti a dosavadního průběhu řízení

Ústavnímu soudu byla dne 2. 6. 2016 doručena ústavní stížnost podle § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, prostřednictvím níž se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozsudků

Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, ve výrocích I. a II. (dále také jen „rozsudek Krajského soudu v Praze“) a Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, ve výroku I. (část I. ústavní stížnosti). V závěrečném petitu své ústavní stížnosti sice stěžovatelka formálně navrhuje zrušení jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu, nicméně s přihlédnutím k titulní straně ústavní stížnosti, kde je uvedeno, že tato směřuje proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, jehož kopii stěžovatelka ke své ústavní stížnosti rovněž přiložila, a dále s přihlédnutím k odůvodnění ústavní stížnosti, v jehož rámci stěžovatelka závěry citovaného rozsudku Nejvyššího soudu zpochybňuje, je zřejmé, že ústavní stížností je navrhováno zrušení výroku I. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710. V záhlaví uvedené rozsudky stěžovatelka napadá s tvrzením, že jimi došlo k porušení jejího základního práva na spravedlivý proces, garantovaného čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

Z ústavní stížnosti, jejích příloh a zapůjčeného spisu Okresního soudu v Příbrami, sp. zn. 16 C 140/2009, vyplývá, že se stěžovatelka před soudy domáhala po vedlejších účastnících v postavení žalovaných náhrady škody na zdraví v podobě náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění, dále náhrady za ušlý výdělek a náhrady věcné škody. Tuto škodu stěžovatelka utrpěla při dopravní nehodě, kdy vedlejší účastník 1) byl viníkem nehody, vedlejší účastník 2) pojistitelem vozidla a vedlejší účastník 3) provozovatelem vozidla. V ústavní stížnosti stěžovatelka vyjadřuje nesouhlas s výrokem I. napadeného rozsudku Nejvyššího soudu, kterým bylo zamítnuto její dovolání proti výrokům I. a II. napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze. V napadeném rozsudku Nejvyššího soudu ve výroku I. nesprávně uvedené výroky V. a VI. byly opraveny usnesením Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-737, vydaným až po podání projednávané ústavní stížnosti (dále také jen „rozsudek Nejvyššího soudu“). K odvolání stěžovatelky byla výrokem I. napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze uložena povinnost vedlejším účastníkům zaplatit stěžovatelce bolestné ve výši 195.360,- Kč, a výrokem II. tohoto rozsudku byla vedlejším účastníkům uložena povinnost zaplatit stěžovatelce na ztížení společenského uplatnění částku 592.200,- Kč.

Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem dovolacího soudu, že v dané věci je promlčen její nárok na bolestné v rozsahu, v jakém byl uplatněn v rozšíření žaloby podáním došlým soudu prvního stupně dne 24. 1. 2011, které bylo reakcí na zpracovaný znalecký posudek. Stěžovatelka se v této souvislosti dovolává závěrů obsažených v nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2014. sp. zn. I. ÚS 3367/13. K tomu uvádí, že ve své žalobě řádně a včas uplatnila základ svého nároku u okresního soudu, skutkově popsala celý děj nehody, průběh léčby i jaké následky jí v důsledku škodné události vznikly. Stěžovatelka poukazuje na to, že v citovaném nálezu Ústavní soud konstatuje, že k závěru o existenci podmínek pro zvýšení odškodnění může dojít i bez návrhu a soudu nic nebrání přiznat mimořádné zvýšení nad rámec žalobou uplatněného nároku. Nelze proto nepřiznat nárok na mimořádné zvýšení bolestného z důvodu promlčení, jestliže byl základ nároku uplatněn včas. Pokud dovolací soud argumentoval na podporu jiného závěru porušením principu legitimního očekávání na straně vedlejších účastníků

(ohledně uplatněné částky v soudním řízení), má stěžovatelka za to, že z judikatury Ústavního soudu vyplývá právo poškozeného na spravedlivé odškodnění újmy, které je „mantinelem“ legitimního očekávání škůdce v případě sporu o náhradu škody na zdraví.

Pokud jde o soudy přiznané odškodnění ztížení společenského uplatnění ve výši 592.200,- Kč, považuje je stěžovatelka za nepřiměřeně nízké s ohledem na to, že má v souvislosti s dopravní nehodou trvalé následky v podobě jizev, které s ohledem na její relativně mladý věk mají dopad jak estetický, tak jde i o místo bolestivé, přičemž se u ní projevují těžké psychické následky, a to mj. v sexuální oblasti. V této souvislosti stěžovatelka poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1106/2008.

Nejvyšší soud v odůvodnění napadeného rozsudku k otázce stavení promlčecí doby u nároku na odškodnění bolesti uvedl, že ke stavení běhu promlčecí doby u těchto nároků dochází pouze v té výši, v jaké byl nárok včas proti žalovanému uplatněn u soudu, aniž by uplatněním daných nároků u soudu docházelo ke stavení promlčecí doby i z hlediska budoucího rozšíření žaloby, resp. v tom rozsahu, v jakém je žaloba rozšířena až po skončení běhu subjektivní promlčecí doby, nelze nárok v rozsahu rozšíření při současném vznesení námítky promlčení přiznat. Přitom podle Nejvyššího soudu skutečnost, kdy bylo provedeno bodové ohodnocení lékařem, nemá na běh subjektivní promlčecí doby vliv, což platí i pro případ, kdy dojde k provedení nového a pro poškozeného příznivějšího znaleckého posudku během řízení. K uvedenému závěru dospěl Nejvyšší soud při uvážení principů dělby moci, legitimního očekávání, uplatňování veřejné moci pouze v mezích zákona, rovnosti účastníků, práva na spravedlivý proces, právní jistoty a účelu promlčení, s ohledem rovněž na míru omezení práv poškozeného, přičemž poukázal na dosavadní ustálený výklad rozhodovací praxe dovolacího soudu.

Nejvyšší soud k tomu v napadeném rozsudku konkrétně uvedl, že soud v občanském soudním řízení nemůže, aniž byly splněny podmínky § 153 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v rozhodném znění, přiznat žalobci více, než požadoval v žalobním petitu, neboť jinak by porušil právo účastníků řízení na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a zásadu rovnosti účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny. Podle § 153 odst. 2 občanského soudního řádu může soud překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže 1) řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, nebo jestliže 2) z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. Ani jedna z obou podmínek obsažených v § 153 odst. 2 občanského soudního řádu podle Nejvyššího soudu při rozhodování o náhradě škody na zdraví v civilním řízení z platného práva nevyplývá. Bez opory v právním řádu nelze vytvářet autonomní procesní pravidla jen pro spory ze škody na zdraví, tím méně pro některé dílčí nároky na náhradu takové škody, neboť takový postup by byl nepřípustným zásahem do právní jistoty a rovnosti subjektů práva ve smyslu čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny.

Dále v souvislosti s tímto závěrem Nejvyšší soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že názor vyslovený v nález Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 3367/13, kterého se stěžovatelka ve svém dovolání a následně i ústavní

stížnosti dovolává, je ojedinělým názorem jednoho senátu Ústavního soudu a mohl by mít ve svém důsledku závažný dopad do některých ústavních práv subjektů práva, přičemž tyto jeho důsledky nebyly, alespoň jak se jeví z odůvodnění citovaného nálezu, dostatečně uváženy. Dovolací soud proto setrval na ustálených závěrech přijatých dosavadní soudní praxí a je přesvědčen, že předložil dostatečnou argumentaci, jež mu umožňuje odchýlit se od závěrů vyslovených v citovaném nálezu Ústavního soudu, přičemž poukazuje na náleze Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05.

K otázce přiměřenosti částky priznané stěžovatelce jako odškodnění ztížení společenského uplatnění Nejvyšší soud v napadeném rozsudku uvedl, že se zřetelem ke zjištěnému skutkovému stavu (jehož správnost dovolací soud není oprávněn zkoumat), nelze v daném případě považovat úvahu odvolacího soudu o existenci okolností svědčících pro mimořádné zvýšení základního ohodnocení ztížení společenského uplatnění za zjevně nepřiměřenou, neúplnou či vnitřně logicky rozpornou. Priznané odškodnění ztížení společenského uplatnění ve výši 592.200,- Kč odpovídajícím způsobem reflektuje rozsah a intenzitu omezení životního uplatnění poškozené a nevybočuje z mezí, v nichž se rozhodování soudů v obdobných případech pohybuje.

Napadeným rozsudkem Nejvyššího soudu bylo dále výrokem II. odmítnuto dovolání vedlejších účastníků 1) a 3) proti výrokům I. a II. napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze a výrokem III. byl k dovolání stěžovatelky i vedlejších účastníků 1) a 3) zrušen napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ve výrocích V., VI., VII., VIII., IX., X. a XI. o nákladech řízení a věc se v tomto rozsahu vrátila odvolacímu soudu, který o nákladech řízení rozhodl usnesením ze dne 31. 5. 2016, č. j. 30 Co 344/2013-745, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, proti kterému byla podána stěžovatelkou a vedlejším účastníkem 1) dovolání vedená u Nejvyššího soudu pod sp. zn. 25 Cdo 5792/2016, o kterých nebylo, jak Ústavní soud z vlastní úřední činnosti zjistil, dosud meritorně rozhodnuto.

II.

Vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení

Ústavní soud vyzval Nejvyšší soud a Krajský soud v Praze jako účastníky řízení a vedlejší účastníky řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti.

Nejvyšší soud ve svém vyjádření uvedl, že své důvody pro zamítnutí dovolání stěžovatelky podrobně vysvětlil a s námitkami stěžovatelky, které jsou v ústavní stížnosti v podstatě jen opakovány, se vypořádal v odůvodnění svého rozsudku, na nějž odkazuje. Myšlenka, že v občanskoprávním řízení o náhradu škody (nemajetkové újmy) by mohl soud s poukazem na požadavek přiměřenosti odškodnění pominout vznesenou námitku promlčení a v rozporu s vázaností soudu žalobním návrhem přiznat odškodnění nad rámec původně včas uplatněné částky bez jakéhokoli časového i kvantitativního omezení, zjevně podlamuje základní principy sporného řízení, a je tudíž pro Nejvyšší soud zcela neakceptovatelná, a to navzdory tomu, že se na její podporu dovolává

stěžovatelka nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3367/13. Pokud vůbec závěry tohoto nálezu lze mít za souladné s právním názorem stěžovatelky, je Nejvyšší soud přesvědčen, že v napadeném rozsudku byla předložena dostatečná argumentace umožňující Nejvyššímu soudu se od závěrů nálezu odchýlit a Ústavnímu soudu je přehodnotit, jak to předpokládá nález ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05. Nejvyšší soud je přesvědčen, že k porušení ústavních práv stěžovatelky rozhodnutím Nejvyššího soudu nedošlo a že by naopak došlo ke zřejmému porušení ústavních práv žalovaných (práva na spravedlivý proces, rovnosti účastníků, právní jistoty a legitimního očekávání), kdyby Nejvyšší soud rozhodl v souladu s požadavkem stěžovatelky. Nejvyšší soud má tedy za to, že ústavní stížnost proti tomuto rozhodnutí není důvodná, a proto navrhuje, aby ji Ústavní soud jako zjevně neopodstatněnou odmítl, popřípadě zamítl.

Vedlejší účastník 2) ve svém vyjádření ze dne 24. 5. 2017 uvedl, že ústavní stížnost je předkládána s poněkud nevhodně, ba dokonce nepřesně formulovaným skutkovým tvrzením, že nárok jako celek byl v základu uplatněn prvožalobou, s tím, že bude doplněn a následně byl pouze doplněn, aniž by bylo dotčeno uplatnění základu nároku. Pro tento závěr ovšem nelze nalézt v textu původní žaloby žádnou oporu. Prvožaloba je formulována jako uplatnění úplného nároku. Naopak její rozšíření se opírá o zcela nová skutková tvrzení a o jiné složky poškozeného zdravotního stavu. Tento posun skutkového tvrzení pak umožňuje stěžovatelce, aby srovnávala svůj případ s případem, o kterém bylo rozhodnuto nálezem Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 3367/13. Ústavní soud v citovaném nálezem konstatoval, že pokud je uplatněn nárok a s ním spjatá skutková tvrzení, je možné v rámci uplatněného nároku později navýšit násobení nároku k bodovému ohodnocení, pokud se v důsledku následného dokazování ukáže, že je počet bodů bez násobení nedostatečný s ohledem na povahu původně tvrzené zdravotní újmy. Za této situace je možné v rámci původně uplatněné výše finančního nároku k výsledku, jenž se stále pohybuje v jejím rámci, dojít i jinak. Jinými slovy, základní parametry uplatněného nároku, tedy výše nároku a skutková tvrzení, musí být uplatněny před promlčením, neměnnost těchto parametrů v testu promlčení Ústavní soud nezpochybnil. V otázce nalezení složitějšího kauzálního a legitimačního řetězce mezi těmito neměnnými parametry pak existuje určitá variabilita a soud i účastníci mají poměrně volné ruce, včetně doplňování dokazování a znaleckého zkoumání. V nyní posuzované věci však byl uplatněn nárok ve výši finanční částky, který byl odůvodněn skutkovým tvrzením stran povahy zdravotní újmy a doplněn na ni navazujícím tvrzením ohledně bodového ohodnocení. Z toho pak plynul nárok v podobě finanční částky. Po nějaké době byl nárok doplněn stran nového skutkového tvrzení ohledně nové funkční složky dříve známé zdravotní újmy, dále nového bodového ohodnocení a nově vymezeného nároku. Jednalo se o rozšíření žaloby a o nárok souběžný s nárokem původním. Zásadní odlišnost od případu řešeného v nálezem sp. zn. I. ÚS 3367/13 tak tkví v tom, že v odkázaném případě se jednalo skutečně o uplatněný nárok, který vymezil řízení jednou provždy a následně bylo možné s jeho obsahem pracovat v rámci dokazování a právního hodnocení důkazních výstupů. V souzené věci tomu tak není. Stěžovatelka tak pouze schematicky vytrhává z jednoho nálezu, jenž má zcela jiný skutkový a právní reliéf, jeden samostatný právní závěr, který neústrojně vkládá do struktury svého případu. Pokouší se tak posunout výklad zcela obyčejného

práva, aniž by to ovšem mělo ústavněprávní význam. S ohledem na uvedené navrhuje vedlejší účastník 2), aby Ústavní soud ústavní stížnost zamítl nebo odmítl.

Ve svém vyjádření ze dne 17. 5. 2017 vedlejší účastník 3) uvedl, že se ve vztahu k právnímu posouzení promlčení části nároku stěžovatelky plně ztotožňuje s názorem Nejvyššího soudu, který byl v předmětné věci velmi podrobně rozveden v jeho napadeném rozhodnutí, kde se soud zabývá důvody nepřiléhavosti nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 3367/13, kterým stěžovatelka argumentuje též v tomto řízení. V intencích stanoviska Nejvyššího soudu pak vedlejší účastník 3) doplňuje, že další podstatnou skutečností je fakt, že stěžovatelka ve své původní žalobě nenavrhl mimořádné navýšení bodového ohodnocení škody na zdraví (tak, jak tomu bylo v případě posuzovaném Ústavním soudem pod sp. zn. I. ÚS 3367/13), které by mělo být dospecifikováno a přesněji vyčísleno na základě dalšího dokazování v řízení, resp. uvážení soudu. Stěžovatelka ve svém původním žalobním návrhu požadovala jen trojnásobek bodového ohodnocení vedlejším účastníkem 2) již přiznaného odškodnění, které nejenže výslovně považovala za zcela odpovídající utrpěné újmy, ale tento nárok jí byl v plné výši přiznán a také již uhrazen. V daném řízení před obecnými soudy tedy na základě původního návrhu nebyl ze strany stěžovatelky uplatněn požadavek na mimořádné navýšení bodového ohodnocení škody na zdraví, který by jí z důvodu promlčení nebyl přiznán. Není tedy důvodné považovat za chybu, že později vznesený nárok na mimořádné navýšení náhrady škody na zdraví je považován za promlčený. Pokud jde o tvrzenou nepřiměřenost přiznané náhrady za ztížení společenského uplatnění, tak dle názoru vedlejšího účastníka 3) nedošlo ani v tomto ohledu k zásahu do ústavně zaručených práv stěžovatelky. Obecné soudy dostatečně po skutkové stránce zdůvodnily přiznaný rozsah odškodnění a není dán důvod k polemice ohledně těchto skutkových závěrů. Vedlejší účastník 3) proto závěrem svého vyjádření navrhuje, aby byla ústavní stížnost stěžovatelky odmítnuta pro svou zjevnou neopodstatněnost a vedlejšímu účastníkovi 3) byl přiznán nárok na náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Krajský soud v Praze a vedlejší účastník 1) se k výzvě Ústavního soudu nevyjádřili.

S ohledem na obsah Ústavnímu soudu zasláných vyjádření nebylo třeba je rozesílat k replice stěžovatelce, neboť v nich nebyly k nyní posuzované věci uvedeny žádné nové skutečnosti, na které by bylo nutné reagovat.

III. Posouzení přípustnosti ústavní stížnosti

Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní předpoklady posouzení ústavní stížnosti.

Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti napadá pouze výrok I. rozsudku Nejvyššího soudu, kterým bylo zamítnuto její dovolání proti výrokům I. a II. rozsudku Krajského soudu v Praze, jehož zrušení v uvedeném rozsahu v petitu své ústavní stížnosti rovněž navrhuje.

Ústavní soud se proto v dalším zaměřil pouze na ústavnost výroku I. napadeného rozsudku Nejvyššího soudu a výroku I. a II. napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze. Takto vymezená ústavní stížnost směřuje proti soudním rozhodnutím, vůči kterým stěžovatelka vyčerpala všechny prostředky, které jí zákon k ochraně jejích práv poskytuje; ústavní stížnost proto byla v tomto rozsahu shledána přípustnou (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*). Vzhledem k tomu, že ústavní stížnost byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a poté, co byla podáním ze dne 31. 1. 2017 k výzvě doplněna, splňovala i ostatní zákonem předepsané formální náležitosti, přistoupil Ústavní soud v daném rozsahu k jejímu meritornímu posouzení.

Pokud jde o rozsudek Nejvyššího soudu v rozsahu výroku II., kterým bylo odmítnuto dovolání vedlejších účastníků 1) a 3) a výroku III., kterým se ruší napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ve výrocích o nákladech řízení (výroky V., VI., VII., VIII., IX., X. a XI.), a dále o usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, č. j. 30 Co 344/2013-745, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, kterým bylo v dalším řízení o nákladech nově rozhodnuto, Ústavní soud o nich rozhodl způsobem uvedeným ve výroku tohoto nálezu Ústavního soudu (k tomu viz odůvodnění nálezu část V. Závěr).

IV.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

Ústavní stížnost směřující proti napadenému výroku I. usnesení Nejvyššího soudu a proti výroku I. a II. napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze posoudil Ústavní soud jako zčásti důvodnou, jak je vysvětleno dále.

A. K promlčení části nároku na odškodnění bolesti

Podle § 100 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v rozhodném znění, se právo promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až 110). K promlčení soud přihlédne jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat.

Podle § 106 odst. 1 občanského zákoníku se právo na náhradu škody promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení platí, že nejpozději se právo na náhradu škody promlčí za tři roky a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škoda vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

Podle § 112 věty první občanského zákoníku uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí doba od tohoto uplatnění po dobu řízení neběží.

Podle § 153 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v rozhodném znění, může soud překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

Podle § 7 vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), výše odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění se stanoví na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku. Hodnota 1 bodu činí 120 Kč. Ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele může soud výši odškodnění stanovenou podle této vyhlášky přiměřeně zvýšit.

Podstatu nyní posuzované ústavní stížnosti tvoří nesouhlasná polemika stěžovatelky s názorem soudů, podle kterého jestliže v zákonem stanovené promlčecí době dojde k uplatnění práva na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění žalobou u soudu, běh promlčecí doby se sice staví dnem, kdy byla žaloba soudu podána, avšak pouze v tom rozsahu, v jakém byl tento nárok uplatněn. Dojde-li proto k uplatnění pouze části daného nároku, staví se běh promlčecí doby pouze u této části; je-li žaloba rozšířena až po skončení běhu promlčecí doby k uplatnění nároku, nelze nárok (je-li vznesena námitka promlčení) v rozsahu tohoto rozšíření přiznat, přičemž se tento závěr vztahuje i na aplikaci § 7 odst. 3 vyhlášky.

Stěžovatelka se oproti uvedenému názoru dovolává závěrů obsažených v nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 3367/13, ze kterého vyplývá, že nárok poškozeného na mimořádné zvýšení odškodnění bolesti podle § 7 odst. 3 vyhlášky není v části přesahující původně žalovanou částku promlčen, pokud je v žalobě vyčíslena základní výše dané náhrady dostatečně a je tak základem i pro mimořádné zvýšení, k němuž může soud dospět na základě své zákonem mu přiznané úvahy. Další podání a vypracované znalecké posudky v těchto případech je pak nutno považovat za podklady pro specifikaci žalovaných nároků, nikoli podání, která by z hlediska procesního podléhala promlčení.

Nejvyšší soud si při svém rozhodování v nyní projednávané věci byl vědom obecné závaznosti nálezů Ústavního soudu podle čl. 89 odst. 2 Ústavy. I přesto však Nejvyšší soud v napadeném rozsudku konstatoval, že setrval na ustálených závěrech přijatých dosavadní soudní praxí, které považuje za správné, a je přesvědčen, že předložil dostatečnou argumentaci založenou na objektivně ospravedlnitelných racionálních důvodech, jež mu umožňují odchýlit se od závěrů vyslovených ve shora citovaném nálezu Ústavního soudu.

S ohledem na shora uvedené se Ústavní soud nejprve zabýval otázkou závaznosti svých nálezů.

1. Závazné účinky nálezů Ústavního soudu

Ústavní soud se ve své předchozí judikatuře několikrát vyjádřil k závaznosti svých nálezů, která vyplývá z čl. 89 odst. 2 Ústavy, v němž se stanoví závaznost

vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu pro všechny orgány a osoby. Podle převažující judikatury se závaznost netýká jen výroku rozhodnutí, ale též jeho odůvodnění v části obsahující tzv. nosné důvody rozhodnutí, tj. ratio decidendi (srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 2/03, sp. zn. III. ÚS 252/04, sp. zn. IV. ÚS 301/05 a sp. zn. Pl. ÚS 4/06).

Podrobný rozbor k „precedenční“ závaznosti nálezů Ústavního soudu pak Ústavní soud provedl především v nálezu sp. zn. IV. ÚS 301/05, ve kterém navázal na závěry formulované ve svém předchozím nálezu sp. zn. III. ÚS 252/04.

Ústavní soud v těchto rozhodnutích zejména konstatoval, že z čl. 89 odst. 2 Ústavy vyplývá pro obecné soudy povinnost rozhodovat v souladu s právním názorem vysloveným Ústavním soudem v jeho nálezech, tedy povinnost sledovat ratio decidendi, tj. vyložené a aplikované nosné právní pravidlo (rozhodovací důvod), o něž se výrok předmětného nálezu opíral. *„Nesplnění těchto požadavků představuje porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy ve spojení s čl. 1 odst. 1 Ústavy a představuje též porušení subjektivního základního práva dotčené osoby dle čl. 36 odst. 1 Listiny, totiž práva domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu“* (nález sp. zn. IV. ÚS 301/05, obdobně nález sp. zn. II. ÚS 2127/14).

Kromě argumentů založených na čl. 89 odst. 2 Ústavy zmínil Ústavní soud i smysl a účel efektivního a smysluplného koncentrovaného (specializovaného) ústavního soudnictví, které má *„nezanedbatelnou funkci při sjednocování judikatury v oblasti ústavně zaručených kautel“*. Vyložil, že z čl. 4 Ústavy, podle kterého jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci, vyplývá, že i obecné soudy mají povinnost poskytovat ochranu základním právům, přičemž Ústavní soud představuje autoritu sjednocující judikaturu v oblasti ústavní (srov. čl. 83 Ústavy). S tím souvisí často Ústavním soudem vyslovovaná doktrína o regulativních idejích a prolínání ústavních principů do tzv. podústavního práva. Připustil však, že za určitých podmínek může dojít k její modifikaci nebo i překonání, neboť *„vztahy mezi Ústavním soudem a obecnými soudy nejsou charakterizované jednosměrným diktátem“*. Uvedl, že ve vztahu k „precedenčním“ judikátům Ústavního soudu tedy mohou obecné soudy ústavněprávní výklad vyložený v nálezu Ústavního soudu reflektovat, tedy ho následovat ve skutkově podobných případech, anebo přednést seriózní argumenty, které mohou vést k závěru, že vzhledem k relevantním skutkovým rozdílům není vhodné aplikovat již vyslovený princip v tomto dalším případě.

Nereflektovat (anebo nerespektovat) ústavněprávní výklad pak znamená, že obecný soud ratio decidendi nálezu Ústavního soudu jako východisko pro vlastní rozhodování neužije. Nereflektování ústavněprávních výkladů Ústavního soudu přitom může spočívat v tom, že obecný soud zcela opomene nálezy Ústavního soudu a jejich odůvodnění a tím jednoduše zanedbá ústavněprávní hledisko při rozhodování ve věci, která zahrnuje ústavněprávní prvek. V takových případech obecné soudy rozhodují zcela v rozporu s ústavní úpravou (tj. sdílená odpovědnost za ochranu ústavnosti, ale s Ústavním soudem majícím hlavní slovo). K nereflektování nálezu Ústavního soudu může dojít i tak, že ratio decidendi nálezu Ústavního soudu je zmíněno, ale není při rozhodování bráno v úvahu, např. v podobě otevřeného odmítnutí jeho následování

nebo v předstírání, že byl respektován, ač ve skutečnosti byl odmítnut (srov. např. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 4/06).

Ústavní soud připustil i postup, kdy za splnění některých podmínek soud odmítne aplikovat ústavněprávní výklad Ústavního soudu a nálezy tak reflektované není: *„nutnost zpravidla postupovat podle ratio decidendi jeho rozhodnutí nemá za následek kategorickou neměnnost výkladu či aplikace práva“*.

Mezi tyto podmínky především patří naprostá výjimečnost, ospravedlňující takový postup. Ústavní soud naznačil, které okolnosti dovolují odchýlit se od dosavadního právního názoru; totiž dojde-li *„k následnému shledání dostatečných relevantních důvodů podložených racionálními a přesvědčivějšími argumenty, ve svém souhrnu konformnějšími s právním řádem jako významovým celkem a svědčícími tak pro změnu judikatury a za situace, kdy obecný soud přednese ústavněprávní argumentaci přesvědčivě přinejmenším konkurující obecně platným tezím vyloženým v nálezu“*.

Dále uvedl, že z čl. 89 odst. 2 Ústavy vyplývá rovněž maxima zákazu svévolné interpretace nálezů Ústavního soudu. Důsledkem této maximy je *„další maxima, a sice že obecné soudy mohou přednést konkurující úvahy pouze v dobré víře. To znamená, (...), že se obecný soud smí odchýlit od judikátů Ústavního soudu a přednést konkurující úvahy jenom na základě vlastního upřímného a pevného přesvědčení pramenícího z objektivně ospravedlnitelných důvodů, že v souladu s ústavněprávními výklady Ústavního soudu obecně se buď dotyčný judikát na skutkově odlišný případ aplikovat nemůže (tzv. „distinguishing“ čili odlišení), anebo je-li na základě jeho interpretace anebo pochopení principů a pravidel v právním řádu jako celku (nejenom, ale především, ústavněprávních principů a pravidel) přesvědčen, že Ústavní soud může a měl by dotyčný ústavněprávní výklad znovu uvážit.“*

Ve světle shora uvedeného musel proto Ústavní soud následně posoudit, zda v projednávané věci Nejvyšší soud při svém rozhodování dostal principům vysloveným ve shora uvedené judikatuře Ústavního soudu ohledně „precedenčních“ účinků ústavněprávních výkladů Ústavního soudu.

2. Respekt Nejvyššího soudu k principu závaznosti nálezů Ústavního soudu v projednávané věci

Z odůvodnění napadeného rozsudku Nejvyššího soudu je patrné, že Nejvyšší soud neignoroval ústavní dimenzi věci a nepřehlédl relevantní ústavněprávní výklad Ústavního soudu obsažený v nálezu sp. zn. I. ÚS 3367/13. Naopak jej ve svém odůvodnění rozebíral a vyvinul úsilí k jeho interpretaci. Ačkoliv Nejvyšší soud v odůvodnění napadeného rozsudku bez dalšího zdůvodnění nejprve konstatoval, že nyní projednávaný případ není zcela obdobný případu řešenému citovaným nálezem, a již proto na něj nejsou závěry Ústavního soudu aplikovatelné, následně však sám Nejvyšší soud tento závěr v odůvodnění napadeného rozsudku popírá, neboť se právě se

závěry citovaného nálezu Ústavního soudu ve svých konkurenčních úvahách vypořádává, přesvědčen, že Ústavní soud by měl dotyčný ústavněprávní výklad znovu zvážit. Přitom je zřejmé, že napadený rozsudek Nejvyššího soudu nereflektoval citovaný nálezn Ústavního soudu v tom smyslu, že by jeho závěr aplikoval, takže konečný výrok rozsudku Nejvyššího soudu nebyl odrazem závěru, ke kterému Ústavní soud v daném nálezu dospěl.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud přednesl jasné konkurující úvahy k ústavněprávnímu výkladu Ústavního soudu, považuje Ústavní soud za nezbytné nejprve vyložit svůj názor na to, zda konkurující úvahy Nejvyššího soudu skutečně odpovídají právnímu názoru, který Ústavní soud vyslovil v nálezu sp. zn. III. ÚS 252/04, jinými slovy zda vskutku Nejvyšší správní soud přednesl *„dostatečné relevantní důvody podložené racionálními a přesvědčivými argumenty“* a *„přesvědčivě přinejmenším konkurující obecně platným tezí vyloženým v [dřívějším] nálezu“*, které by ospravedlňovaly nerefektování ústavněprávních výkladů Ústavního soudu, a dále zda tyto úvahy přesvědčují Ústavní soud, aby modifikoval vlastní rozhodovací praxi.

Nejvyšší soud v odůvodnění svého rozsudku vysvětlil, jak a proč došel k názoru, že závěr Ústavního soudu byl nesprávný a vyslovil přesvědčení, že předložil dostatečnou argumentaci založenou na objektivně ospravedlnitelných racionálních důvodech, jež mu umožňují odchýlit se od závěrů vyslovených v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3367/13. Nejvyšší soud přitom nabídl konkurující úvahy, ve kterých argumentoval zohledněním ústavním pořádkem chráněných principů (dělba moci, legitimní očekávání, uplatňování veřejné moci pouze v mezích zákona, rovnost účastníků, právo na spravedlivý proces, právní jistota, účel institutu promlčení) za současného zohlednění míry omezení práv poškozeného výkladem zastávaným Nejvyšším soudem.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud v odůvodnění napadeného rozsudku předložil vlastní konkurující úvahy, jimiž se snažil vyvrátit dosavadní judikaturní závěry Ústavního soudu a Ústavní soud je přesvědčen, že tyto úvahy prezentoval Nejvyšší soud v upřímném přesvědčení o jejich správnosti, přičemž je podložil dostačujícím odůvodněním, neshledal Ústavní soud porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy. Z důvodů dále vyložených však argumentaci Nejvyššího soudu vztahující se k věci samé akceptovat nemohl (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05).

3. Posouzení konkurujících úvah Nejvyššího soudu

Ústavní soud posoudil konkurující úvahy předložené Nejvyšším soudem a dospěl k závěru, že nepředstavují důvody pro změnu judikatury Ústavního soudu.

Podstatou konkurujících úvah Nejvyššího soudu je argumentace, podle které jsou zásada rovnosti účastníků řízení a jejich právo na spravedlivý proces porušeny, pokud soud v občanském soudním řízení přízná žalobci více, než požadoval v žalobním petitu, aniž by byly splněny podmínky ustanovení § 153 odst. 2 občanského soudního

řádu, tj. řízení bylo možno zahájit i bez návrhu, nebo z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. V nyní projednávaném případě žaloby na náhradu újmy na zdraví tato podmínka podle Nejvyššího soudu splněna není. Ústavní soud k tomu uvádí, že dospěl-li v předmětném nálezu sp. zn. I. ÚS 3367/13 k závěru, že soud může v případech žaloby na náhradu újmy na zdraví překročit podle § 7 odst. 3 vyhlášky celkovou částku, jejíhož přisouzení se žalobce domáhá, z uvedeného závěru současně vyplývá, že podle názoru Ústavního soudu naopak výjimka ze zákazu překročení žalobního petitu podle § 153 odst. 2 občanského soudního řádu je v těchto řízeních splněna. Současně s ohledem na to, že občanské soudní řízení o žalobě na náhradu újmy na zdraví je řízením sporným, je nutno z nálezu sp. zn. I. ÚS 3367/13 dovodit, že za splněnou považuje Ústavní soud výjimku, podle které soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit více, než čeho se domáhají, *jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.*

K (ne)možnosti uplatnění výjimky podle § 153 odst. 2 občanského soudního řádu Nejvyšší soud v napadeném rozsudku uvádí, že „*v soudní praxi nikdy nebylo pochyb – navzdory formulaci § 7 odst. 3 vyhlášky – že se nejedná o případ (výjimku), kdy z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.*“ Ústavní soud k tomu předesílá, že k této výjimce ze zásady vázanosti soudu uplatněným procesním nárokem se soudní praxe ani odborná literatura nestaví zcela jednotně. Charakteristickými rysy případů, kdy z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky, je to, že jde o vypořádání 1) právně relevantního vztahu, který soud 2) může vypořádat konstitutivním rozhodnutím, přičemž 3) právo ponechává soudu možnost uvážení při volbě způsobu vypořádání, resp. jde o právní normy, jejichž dispozice není formulována jednoznačně, ale dává soudu možnost rozhodnout více způsoby, přičemž pro rozhodnutí soudu nejsou v zákoně stanoveny všechny právně významné skutečnosti, resp. stupeň jejich relevance, takže soud může přihlédnout i ke skutečnostem v zákoně neuvedeným, může též skutečnostem tam uvedeným podle okolností daného případu přiznat různou váhu, a jeho rozhodnutí tak nelze dopředu zcela předvídat [Spáčil, J. Určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky (§ 153 odst. 2 OSŘ). Právní fórum, 2007, č. 8.].

Jak již Ústavní soud konstatoval ve svém nálezu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 2955/10, z příslušné právní úpravy § 7 odst. 3 vyhlášky vyplývá, že rozhodnutí o mimořádném zvýšení odškodnění bolesti nebo ztížení společenského uplatnění přísluší soudu, který na základě posouzení všech okolností případu konstituuje právo poškozeného na zvýšení náhrady v mezích svého soudcovského uvážení, přičemž § 7 odst. 3 vyhlášky je normou s relativně neurčitou hypotézou, umožňující soudu posoudit s ohledem na okolnosti každého jednotlivého případu, jaké zvýšení náhrady za újmu na zdraví je v konkrétním případě přiměřené. Proto podřazení postupu podle § 7 odst. 3 vyhlášky pod výjimku podle § 153 odst. 2 občanského soudního řádu – které implicitně vyplývá ze závěru Ústavního soudu obsaženého v nálezu sp. zn. I. ÚS 3367/13 – odpovídá shora uvedeným charakteristickým rysům případů, kdy z *právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.* Tento výklad, umožňující v případě postupu podle § 7 odst. 3 vyhlášky překročit celkovou částku, jejíhož přisouzení se žalobce domáhal, považuje Ústavní soud za ústavně souladný a naplňující požadavky na přiznání náhrady škody z titulu újmy na zdraví ve smyslu judikatury

Ústavního soudu, podle které musí soudy z hlediska ochrany ústavnosti dbát o to, aby přiznaná výše náhrady újmy na zdraví byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou újmou existoval vztah přiměřenosti (např. nález ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 2955/10).

Z uvedených důvodů Ústavní soud uzavírá, že konkurující úvahy Nejvyššího soudu jej nepřesvědčily o potřebě modifikovat vlastní rozhodovací praxi opírající se o ústavněprávní výklad řešené problematiky. K tomu je nutno dodat, že konkurující úvahy mohou být takto nabízeny jenom jednou. Jakmile Ústavní soud po zralé úvaze odmítne konkrétní argument, který soud nabízel jako konkurující úvahu, nemohou jej soudy už znovu přednést; *a fortiori* by tato úvaha již nepředstavovala ospravedlnitelný důvod neposkytovat jednotlivci soudní ochranu jeho subjektivních základních práv (nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05).

Jak Ústavní soud zjistil ze zapůjčeného spisu Okresního soudu v Příbrami sp. zn. 16 C 140/2009, stěžovatelka žalobou podanou soudu prvního stupně dne 4. 5. 2009 uplatnila nárok na odškodnění bolesti ve výši 195.360,- Kč. Odvolací soud shledal s ohledem na zvláště obtížné a bolestivé způsoby léčení stěžovatelky (byla v několikadenním bezvědomí, podrobila se mnoha operacím v obličejové části i ústní dutině, tracheotomii, utrpěla zhmoždění stěny hrudníku, traumatický pneumotorax a kontuzi plic s tím, že některá zranění byla s následnými zánětlivými komplikacemi), důvod pro navýšení základního bodového hodnocení bolestného (představovaného částkou 127.920,- Kč) ve smyslu § 7 odst. 3 vyhlášky ve výši trojnásobku na 383.760,- Kč. S ohledem na shora uvedené však odvolací soud pochybil, jestliže následně dospěl k závěru, že při postupu podle § 7 odst. 3 vyhlášky byl vázán žalobou stěžovatelky, a z tohoto důvodu bylo žalobě v nároku na bolestné vyhověno „pouze“ do částky 195.360,- Kč. Ve světle shora uvedeného má Ústavní soud za to, že v žalobě podané dne 4. 5. 2009 definovaný nárok je zcela dostatečným základem i pro mimořádné zvýšení na trojnásobek, tedy 383.760,- Kč, k němuž dospěl soud prvního stupně na základě své zákonem mu přiznané úvahy postupem podle § 7 odst. 3 vyhlášky.

B. K výši odškodnění ztížení společenského uplatnění

Stěžovatelka v ústavní stížnosti vyjádřila nesouhlas s tím, že Krajský soud v Praze, jako soud odvolací, vyšel při posuzování jejího nároku na odškodnění ztížení společenského uplatnění z toho, že zde sice jde o výjimečný případ hodný mimořádného zřetele a že existují důvody pro zvýšení odškodnění ztížení společenského uplatnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky, přiměřeným však shledal takové zvýšení, které považuje stěžovatelka za nepřiměřeně nízké.

Krajský soud v Praze v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že stěžovatelce náleží odškodnění za ztížení společenského uplatnění v celkové výši 592.200,- Kč (výrok II. rozsudku). Při rozhodování o této otázce posoudil krajský soud samostatně nárok stěžovatelky na odškodnění ztížení společenského uplatnění v podobě psychických následků a nárok stěžovatelky na odškodnění „ostatního“ ztížení

společenského uplatnění. Přitom ve svém závěru vyšel ze zjištění, že ztížení společenského uplatnění, pokud jde o psychické následky, bylo ohodnoceno v rozsahu 1000 bodů, což při hodnotě 120,- Kč za 1 bod základním hodnocením představuje částku 120.000,- Kč. Krajský soud v Praze však s ohledem na věk žalobkyně a skutečnost, že má dvě malé nezletilé děti, považoval za přiměřené navýšení této částky postupem podle § 7 odst. 3 vyhlášky na trojnásobek, tedy na částku 360.000,- Kč, neboť ze závěrů znalců vyplynulo, že psychické problémy u stěžovatelky přetrvávají, projevují se ve zvýšené úzkosti, nesoustředěnosti, nervozitě a součástí následků prožitého traumatu jsou i změny v sexuální oblasti. Pokud jde o výši nároku na odškodnění „ostatního“ ztížení společenského uplatnění, Krajský soud v Praze vyšel z ohodnocení lékařem 215 body s tím, že bylo navrženo 50 % navýšení v souladu s § 6 vyhlášky. Základní ohodnocení tohoto ztížení společenského uplatnění při hodnotě 120,- Kč za jeden bod tedy představovalo částku 38.700,- Kč, kterou s ohledem na mimořádné okolnosti Krajský soud v Praze mimořádně navýšil na šestinásobek, tedy na částku 232.200,- Kč, neboť stěžovatelka má v důsledku prodělaných zranění trvalé následky v podobě jizev, které z kosmetického a estetického hlediska se jistě s ohledem na její věk projevují ve sníženém sebevědomí a jde současně o místo nervově postižené, je tedy bolestivé i při doteku, může vyvolávat i pocity na zvracení. Výši odškodnění ztížení společenského uplatnění se zabýval ve svém napadeném rozsudku i dovolací soud, který v této otázce dospěl k závěru, že právní posouzení zjištěného skutkového stavu krajským soudem (jež dovolacímu přezkumu nepodléhá), odpovídá právním závěrům vyplývajícím z ustálené judikatury.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 350/03 dospěl k závěru, že mu nepřísluší posuzovat, v jaké konkrétní výši by náhrada za ztížení společenského uplatnění měla být přiznána, s tím, že je věcí úvahy obecných soudů, jaký násobek podle § 7 odst. 3 vyhlášky (a tehdy platného § 388 zákoníku práce) má být v mimořádných případech použit; z hlediska ústavnosti však nutno dbát na to, aby přiznaná výše náhrady za ztížení společenského uplatnění byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou škodou (újmou) existoval vztah přiměřenosti [shodně nález ze dne 29. 3. 2012 sp. zn. I. ÚS 2955/10 (N 64/64 SbNU 735)]. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 3122/15 Ústavní soud konstatoval, že navýšení základní bodové sazby podle § 7 odst. 3 vyhlášky musí být takové, aby výsledná částka odškodnění co nejvíce odpovídala okolnostem konkrétní věci a skutečným následkům, které poškozený v důsledku úrazu utrpěl.

Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti nezpochybnila správnost či úplnost skutkových závěrů krajského soudu týkajících se poškození zdraví a jeho následků, a proto Ústavní soud zkoumal, zda postup odvolacího a dovolacího soudu, které s ohledem na zjištěné skutečnosti shledaly případným odškodnění ztížení společenského uplatnění (jen) ve výši 592.200,- Kč, neměl za následek stanovení daného odškodnění ve zjevně nepřiměřené výši.

S ohledem na shora uvedené odůvodnění Krajského soudu v Praze dospěl Ústavní soud k závěru, že rozhodnutí soudů o náhradě za ztížení společenského uplatnění, resp. o jeho konkrétní výši, se nějakým zásadním (extrémním) způsobem nevymykají určitým standardům, jež lze s ohledem na rozhodovací činnost soudů při

posuzování nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění a její výše vysledovat, a že by se tak úvaha soudů jevila jako projev libovůle. S ohledem na svou funkci soudního orgánu ochrany ústavně zaručených základních práv tak nemohl přisvědčit argumentaci stěžovatelky, podle níž z hlediska ústavních kautel práva na spravedlivý proces jsou rozhodnutí Krajského soudu v Praze a Nejvyššího soudu v části, týkající se nároku na odškodnění ztížení společenského uplatnění, neakceptovatelná. Z obecného pohledu si je pak třeba uvědomit, že rozsah práva na spravedlivý proces, jak vyplývá z čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, není možné vykládat jako garanci úspěchu v řízení. Nesouhlasí-li stěžovatelka se závěry učiněnými ve věci rozhodujícími soudy, nelze samu tuto skutečnost, podle ustálené judikatury Ústavního soudu, považovat za zásah do základních práv chráněných Listinou a Úmluvou.

V. Závěr

Na základě shora uvedeného (část „IV. A“) dospěl Ústavní soud k závěru, že výrokem I. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, ve spojení s opravným usnesením ze dne 7. 6. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-737, a výrokem I. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. S ohledem na shora uvedené Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadený rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, ve spojení s opravným usnesením ze dne 7. 6. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-737, ve výroku I. a rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, ve výroku I., zrušil. V dalším řízení bude na odvolacím soudu, aby věc v otázce promlčení mimořádného odškodnění posoudil ve světle závazného právního názoru Ústavního soudu.

Ústavní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, rovněž v rozsahu výroků o náhradě nákladů řízení, závislých na výsledku soudního řízení, tj. jeho výroky V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII. a XIII., a v této souvislosti Ústavní soud zrušil také výrok III. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, a v návaznosti na něj vydané usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, č. j. 30 Co 344/2013-745, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, kterými bylo rovněž rozhodnuto o nákladech řízení v projednávané věci, neboť při novém projednání věci bude muset Krajský soud v Praze o nákladech řízení vzniklých v průběhu celého řízení znovu rozhodnout. Výrok II. rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 4. 2016, č. j. 25 Cdo 222/2015-710, zrušil Ústavní soud z důvodu právní jistoty, neboť i v této části citované usnesení Nejvyššího soudu ztratilo (zčásti) svůj právní podklad.

Pokud jde o ústavní stížnost stěžovatelky proti výroku II. rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2014, č. j. 30 Co 344/2013-624, 30 Co 345/2013, 30 Co 346/2013, Ústavní soud na základě důvodů vyložených v části „IV. B“ rozhodl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu o odmítnutí této části ústavní stížnosti jako zjevně neopodstatněné.

Ústavní soud ve věci neshledal okolnosti, pro něž by vedlejšímu účastníkovi 3) bylo možno přiznat náhradu nákladů řízení podle § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu, které se ve svém vyjádření k ústavní stížnosti domáhal. V této souvislosti Ústavní soud připomíná, že náklady řízení před Ústavním soudem si hradí každý účastník nebo vedlejší účastník řízení zásadně sám (§ 62 odst. 3 zákona o Ústavním soudu), přičemž výjimky z tohoto pravidla je třeba aplikovat restriktivně [srov. např. nález ze dne 17. února 1999 sp. zn. II. ÚS 53/97 (N 26/13 SbNU 195) nebo nález ze dne 21. června 2011 sp. zn. I. ÚS 562/11 (N 120/61 SbNU 741)]. Důvody pro přiznání náhrady nákladů vedlejšímu účastníkovi 3) v nyní posuzovaném případě Ústavní soud neshledal, když se nadto neztotožnil ani s jeho návrhem na odmítnutí ústavní stížnosti jako návrhu zjevně neopodstatněného, ale naopak dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zčásti důvodná.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 8. srpna 2017

Jan Filip
předseda senátu